

Tras l'enfiern tar il refugi

Ina vusch svizra per uffants da Tibet

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

■ **En l'India a Dharmasala, center dals Tibetans en l'exil, chattan er uffants fugitivs il paus basegnaivel suenter emnas da viadi tras la naiv e la bischa dals trutgs. Sin l'iniziativa da la Societad per pievels periclitads* (SPP) duai nascher a Dharmasala in center da tgira psicologica per lezs uffants. I suanda la part essenziala da l'appel relativ. Ils titels intermediars ha mess l'autur da questas lingias.**

In viadi stentus davent dal squitsch

«Dapi l'annexiun da Tibet 1950 pate-scha ses pievel in squitsch crudaivel dals occupants chinesis, anc pli rigurus dapi ils onns novanta. Quai pertutga er uffants. Perfin cun nov, pervi da cagnas, vegnan els arrestads ed empraschunads,

ubain ston prestar lavur sfurzada (...). I tanscha che la tatta uria, u ch'ins haja in maletg dal Dalai Lama, per ch'ins torturia l'uffant cun electroschocs u schloghia sia membra. Ils uffants èn periclitads er en scola. Magisters chinesis als sforzan da star en schanuglias uras a la lunga, cun chommas nivas, sin scalgias da vaider, als pitgan cun bastuns u als empraschunan durant quatter emnas en stanzas stgiras. La cultura ed il linguatg da Tibet vegnan snegads en scolas chinesis (...). Blers geniturs tibetans tramettan davent lur uffants suls sulets; quai fani cun cor grev, persvas ch'ils uffants possian sperar ina vita degna d'in uman mo ordaifer il Tibet (...). La via da fugia (...) maina sur il Pass Nangpa (5700 m) (...). In da var trais fugitivs tibetans a Dharmasala è oz in uffant (...). I partan suls sulets, en gruppas u cun

l'agid d'in guid creschì. I han be vestgadira satiglia e chalzers lev. Ils pli gronds portan savens in fragliun pitschen sin il dies. Blers partan d'enviern, cur ch'ils posts da cunfin èn strusch occupads. Ils uffants guntgeschan las sendas principalas per sfugir a las controllas e van pia trutgs anc pli stentus (...). Malgrà temperaturas da var -30°, dorman els en il liber u en cuvels. I sa strapschan per ir tras naiv loma che tanscha fin al chalun d'in creschì. Burascas, vents murents e la stgarsezza da l'oxigen en l'aria spussan ils uffants; blers moran dal fraid, da la fom u da la spussada.»

Gidar a far puspè curaschi

A Dharmasala vegnan els tgirads, ma «i manca la pussaivladad d'elavurar las experienzas crudaivlas fatg avant e durant la fugia. Blers èn plinavant turmentads

da la separaziun da l'atgna famiglia e da la patria (...). Sin iniziativa da la SPP duai perquai entschaiver 2005 in program da tgira psicologica per fugitivs tibetans pitschens, fundà sin la filosofia budista dal lamaism cumbinada cun la psicologia da l'Occident. Plis psichiaters tibetans d'uffants duain als tgirar ed gidar a far puspè curaschi (...). Las persecuziuns chinesis na pertutgan betg be ils Tibetans (...), mabain er ils Uigurs, Mongols e commembers da baselgias clandestinas (...). Dapi onns s'engascha la SPP per lezzas minoritads. Quai fa'la er a favur dals dretgs umans, en connex cun projects gronds en China (...). Adina puspè ans mettainsa en perche la Svizra s'engaschia cun tutta vigur per ils dretgs umans tar tractativas cun la China. Plinavant avainsa revelà pliras violaziuns grevas da lezs dretgs commessas dal

reschim chinesis, e quai t. a. avant las Nazions unidas (ONU). Nossa lavur al disturba; pliras giadas ha'l pretais ch'ins aboleschia il status consultativ da la SPP tar l'ONU (...). Per ch'ins possia metter ad ir il program da tgira psicologica per ils uffants fugitivs [da Tibet], dependain-sa da voss sustegn (...). La SPP, organisa-zion internaziunala, independenta e neutrala, s'engascha per minoritads etnicas e religiusas persecutadas (...). Nus infurmain davart pievels periclitads, documentain violaziuns da dretgs umans (...) e prendain partida per unfrendas da genocids e da privaziuns da dretgs (...). En tut il mund sustegnainsa projects per unfrendas da guerras e violenzas.»

* **Adressa: Wiesenstraße 77, 8014 Berna.**
Telefax 031 311 90 65. Conto da schec postal 30-27759-7. Posta electronica: info@gfbv.ch.
Internet: www.gfbv.ch